EUROOPA KOMISJON

Brüssel, XXX
[…](2012) XXX draft

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Küprose 2012. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose stabiilsusprogrammi (2012–2015) kohta

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Küprose 2012. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Küprose stabiilsusprogrammi (2012–2015) kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[3],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[4],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks Euroopa Komisjoni ettepaneku käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia, s.o strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.

(2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril

---

1 EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
3 COM(2012) 308 (final).
4 P7_TA(2012)0048 ja P7_TA(2012)0047.

2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta;[5] mõlemat dokumenti koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

(3) Nõukogu võttis 12. juulil 2011 vastu soovituse Küprose 2011. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamuse Küprose ajakohastatud stabiilsusprogrammi (2011–2014) kohta.

(4) Komisjon võttis 23. novembril 2011 vastu teise iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis vastavalt strateegiale „Euroopa 2020" tähistab majanduspoliitika integreeritud eelkoordineerimise teise Euroopa poolaasta algust. 14. veebruaril 2012 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,[6] milles nimetati Küprost ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

(5) Euroopa Ülemkogu kiitis 2. märtsil 2012 heaks finantsstabiilsuse tagamise ja eelarve konsolideerimise prioriteedid ning majanduskasvu hoogustamise meetmed. Ülemkogu toonitas vajadust saavutada majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine, taastada tavapärased majandusele laenuandmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegelda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.

(6) Euroopa Ülemkogu kutsus laiendatud euroala paktiga ühinenud liikmesriike 2. märtsil 2012 ka üles esitama õigeaegselt kohustused, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammi ja riiklikusse reformikavasse.

(7) Küpros esitas 7. mail 2012 oma 2012.–2015. aasta stabiilsusprogrammi ja 10. mail 2012 oma 2012. aasta riikliku reformikava. Selleks et võtta arvesse kõnealuse kahe dokumendi omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Samuti on komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel põhjalikult analüüsinud, kas Küprost mõjutab negatiivselt makromajanduse tasakaalustamatus. Komisjon jõudis põhjaliku analüüsi[7] käigus järeldusele, et Küprosel valitseb sisemine tasakaalustamatus, mida põhjustab pangandussektor ning ettevõtlussektori võlakoorem, ning väline ja sisemine tasakaalustamatus eelarvesuundumuste ja konkurentsivõime valdkonnas, kuigi mitte ülemäärane.

(8) Tuginedes nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 kohasele 2012. aasta stabiilsusprogrammile antud hinnangule, on nõukogu arvamusel, et programmi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium näib ajavahemikul 2012–2014 olevat optimistlik. Kuigi majanduskasvu väljavaadet on korrigeeritud oluliselt allapoole, on programmis esitatud eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium avatud negatiivsetele riskidele, mis on eelkõige seotud sisenõudluse arenguga aastatel 2012–2013. Programmis esitatud eelarvestrateegia eesmärk on kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2012. aastaks, saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärk 2014. aastaks ning 2015. aastal püsida keskpika perioodi eelarve-eesmärgi tasemel. Programmis kinnitatakse eelmist struktuurset keskpika perioodi eelarve-eesmärki, mis asjakohaselt kajastab stabiilsuse ja kasvu

---

5 Nõukogu 26. aprilli 2012. aasta otsus 2012/238/EL.
6 COM(2012) 68 (final).
7 SWD(2012) 152 (final).

pakti nõudeid. Ülemäärase eelarvepuudujäägi kavandatud kõrvaldamine on kooskõlas tähtajaga, mille nõukogu kehtestas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames 13. juulil 2010 esitatud soovituses. Võttes aluseks (ümber arvutatud) struktuurse puudujäägi,[8] on ajavahemikuks 2011–2012 kavandatud iga-aastane keskmine eelarve konsolideerimine 1,5 % SKPst, mis on võrdne nõukogu poolt soovitatud konsolideerimisega. 2013. aastaks kavandatud areng keskpika perioodi eelarve-eesmärkide täitmise suunas on piisav, kuna see on suurem kui stabiilsuse ja kasvu pakti võrdlusalus 0,5 % SKPst nii komisjoni 2012. aasta kevadprognoosi kui ka programmi kohaselt. Valitsemissektori kulutuste kasvumäär on kaalutlusõigusel põhinevaid tulumeetmeid arvesse võttes aastatel 2013–2014 kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti kohase kulude võrdlusalusega, kuid mitte 2015. aastal. Programmi eelarve-eesmärkidega kaasnevad riskid, mis tulenevad asjaolust, et aastate 2012–2014 makromajanduslik stsenaarium näib olevat optimistlik ning 2013. aastaks kavandatud eelarve konsolideerimine põhineb osaliselt meetmetel, mis ei ole täielikult täpsustatud. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis 2011. aastal moodustas 71,6 %, suurenema 2012. aastal 72,1 %ni enne, kui järk-järgult väheneb 65,4 %ni 2015. aastal. Stabiilsuse ja kasvu pakti kohase valitsemissektori võla vähendamise võrdlusaluse puhul on Küprosel aastatel 2013–2015 üleminekuperiood ning programmis esitatud kavad tagaksid piisava arengu võla vähendamise võrdlusaluse täitmise suunas. Selle prognoosiga on siiski seotud riskid, mis tulenevad finantseerimisasutuste võimalikest päästmistoimingutest.

(9) Maksuhaldus on ebatõhus, sest maksutulude kogumisega seotud halduskulud on Küprosel väga kõrged. Maksude kogumine on suhteliselt madal. Eelkõige on kõrged maksuhalduse kulud osakaaluna SKPst ja halduskulud maksutulude netolaekumisega võrreldes ning need on veelgi tõusmas. Vaja on meetmeid, mis soodustaksid mitteametlikult töötamise vähenemist ja aitaksid võidelda maksudest kõrvalehoidumise vastu. Lisaks tuleks tugevdada algatusi, millega muudetakse maksude kogumine tõhusamaks.

(10) Kuna Küprose pangad on tihedalt seotud Kreeka majandusega, mõjutab tema pankade varade tootlust, kasumlikkust, kapitali ja likviidsuspuhvreid negatiivselt Kreeka valitsemissektori võla ümberkorraldamine ja halbade laenude osatähtsuse suurenemine Kreeka laenuvõtjatele antud laenude seas. Kreeka mõju Küprose pangandussektorile on väga suur. Küprose parlament võttis 14. detsembril 2011 vastu kaks eelnõud finantssüsteemi vastupanuvõime tugevdamiseks panganduskriisi olukorras. Ühistupankadesse on koondunud ligikaudu 40 % kodumaistest hoiustest, kuid nende pankade järelevalvet ei ole piisavalt tugevdatud.

(11) Küprose ees seisab keeruline ülesanne tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, eelkõige pensionide valdkonnas. Küprosel on pensionisüsteemi ümberkujundamiseks rakendatud kaks olulist struktuurimeedet. Need meetmed on küll asjakohased ja usaldusväärsed, kuid neist ei piisa selleks, et tagada Küprose pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja otstarbekus ning muuta süsteem aja jooksul õiglasemaks. Võtta tuleb meetmeid, et viia töötajate oskused vastavusse ettevõtjate

[8] Tsükliliselt kohandatud eelarveseisund pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist, arvutatuna komisjoni talituste poolt ümber programmis esitatud teabe alusel ja ühiselt kokkulepitud metoodikat kasutades.

vajadustega ja otsustavamalt suurendada tegelikku pensionile jäämise vanust. Küpros on ainult osaliselt hakanud lahendama eakate elanike vaesusesse sattumise ohu probleemi. Võetud meetmed ei ole piisavad selleks, et tõsta vaesusesse sattumise ohtu sattunud pensionäride sissetulek piisavale tasemele juba lühemas perspektiivis.

(12) Tervishoiusektoris valitseva ebavõrdsuse ja sektori vähese tõhususe probleeme ei ole sihipäraselt lahendama asutud. Kuigi selle kohta esitati soovitus ka möödunud aastal, ei ole seni esitatud selget ajakava riigi tervisekindlustussüsteemi ümberkorraldamiseks. See aga seab ohtu riigi rahanduse üle kontrolli saavutamise ja selle jätkusuutlikkuse tagamise eesmärkide täitmise pikemas perspektiivis, samuti tervishoiuteenuste kvaliteedi.

(13) 2011. aastal esitatud palkade indekseerimist (elukallidust kompenseerivat toetust) käsitleva soovituse alusel on Küprose valitsus kaheks aastaks külmutanud avaliku sektori palgad. Valitsus ja sotsiaalpartnerid leppisid ka kokku, et alustavad dialoogi eesmärgiga vaadata elukallidust kompenseeriva toetuse küsimused läbi 2012. aasta juuni lõpuks. Selleks et tugevdada tegeliku palga ja tööviljakuse muutumise vahelist seost ning muuta süsteemi õiglasemaks, tuleb süsteem koostöös sotsiaalpartneritega riigis valitsevaid tavasid järgides põhjalikult ümber korraldada. See aitaks parandada riigi konkurentsivõimet ja soodustaks tööjõu otstarbekat jaotumist. Kuigi Küpros on astunud oma esimesed sammud õiges suunas, sõltub nende asjakohasus ja usaldusväärsus peamiselt sellest, kui ambitsioonikad on palkade indekseerimise süsteemi käsitleva sotsiaalse dialoogi tulemused, ning nende tulemuste rakendamisest.

(14) Makromajandusliku väljavaate halvenemine on mõjunud raskelt Küprose tööturule. Tõusnud on töötuse määr ja märkimisväärselt on suurenenud noorte tööpuudus. Nende probleemide lahendamiseks on Küpros astunud mitmeid vajalikke samme. Need meetmed on asjakohased, kuid ebapiisavalt ambitsioonikad, eelkõige hariduse ja kutsehariduse valdkonnas, kus meetmete rakendamist tuleks kiirendada. Täiendavaid meetmeid tuleb võtta noorte tööpuuduse vähendamise ning töötajate ümberõppe ja nende oskuste parandamise valdkonnas, et toetada vajalikke muutusi tööturul. Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu rühmadele, kes vaid vähesel määral osalevad pidevõppes, näiteks madala kvalifikatsiooniga ja eakamatele töötajatele ning töötutele.

(15) Mis puudutab teenustesektorit, siis võttis Küpros teenuste direktiivi üle horisontaalse õigusakti ning mitme valdkondlikke seadusi muutva seaduse ja määrusega. Kuid mõnes sektoris (nt jaekaubandus, turism ja ehitusteenused) on valdkondlike õigusaktide vastuvõtmine alles pooleli. Mõne reguleeritud kutseala (näiteks juristid ja arhitektid) puhul on veel säilinud fikseeritud teenustasu määrad.

(16) Põhjaliku läbivaatamise käigus tehtud analüüsi alusel saab järeldada, et Küprosel esineb tasakaalustamatus. Hoolikat jälgimist ja kiiret majanduspoliitilist tähelepanu vajavad eelkõige jooksevkonto makromajanduslikud suundumused, riigi rahandus ja finantssektor, et ära hoida mis tahes ebasoodne mõju majanduse ning majandus- ja rahaliidu toimimisele. Küprose majandus on kogenud püsivat ja mahukat jooksevkonto puudujääki, mille põhjuseks on kaubanduse mahu puudujääk tulenevalt hinna- või kulupõhise konkurentsivõime järkjärgulisest kaotusest, tasakaalustamatused riigi rahanduses, mis on muutunud aastapuudujääkideks, mis on suurenenud isegi pärast seda, kui majandus taastus majanduslangusest, ning erasektori suurenev võlgnevus. Väga haavatavad on eelkõige mittefinantsettevõtted, arvestades nende kõrget võlakoormust ja madalat kasumlikkust, mistõttu on selles sektoris märgatavalt

suurenenud probleemsete laenude osakaal. Samuti on väga riskantne pangandussektori suur riskipositsioon seoses Kreeka riigivõlakirjade ja Kreeka majandusega. Lisaks on majanduskasvu väljavaated ähmased, mis veelgi takistab suhteliselt aeglast tasakaalustamatuste vähenemist.

(17) Küpros on võtnud mitmeid kohustusi laiendatud euroala pakti alusel. Need kohustused ja 2011. aastal võetud kohustuste täitmine on seotud konkurentsivõime edendamise, tööhõive määra parandamise ning riigi rahanduse ja finantsilise jätkusuutlikkuse tugevdamisega. Komisjon on hinnanud laiendatud euroala pakti raames võetud kohustuste täitmist. Soovitustes on arvesse võetud kõnealuse hindamise tulemusi..

(18) Komisjon hindas Euroopa poolaasta raames põhjalikult Küprose majanduspoliitikat. Hinnati stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning esitati põhjalik analüüs. Hindamisel on arvesse võetud kõnealuste dokumentide asjakohasust Küprose eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada ELi üldist majandusjuhtimist, lisades ELi tasandi panuse riigi tasandil tehtavatesse otsustesse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitused kajastuvad allpool 1.–7. soovituses.

(19) Võttes arvesse kõnealust hinnangut, on nõukogu läbi vaadanud Küprose 2012. aasta stabiilsusprogrammi ja tema arvamus[9] selle kohta on väljendatud eelkõige 1. soovituses.

(20) Võttes arvesse komisjoni põhjaliku analüüsi ja kõnealuse hindamise tulemusi, on nõukogu läbi vaadanud Küprose 2012. aasta riikliku reformikava ja tema stabiilsusprogrammi. Nõukogu soovitused, mis on tehtud määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel, kajastuvad eeskätt soovitustes 1, 2 ja 7,

SOOVITAB Küprosel võtta 2012.–2013. aastal järgmisi meetmeid:

1. Võtta täiendavaid meetmeid ülemäärase eelarvepuudujäägi püsivaks kõrvaldamiseks 2012. aastal. Rangelt rakendada 2013. aastal ja hiljem eelarvestrateegiat, mida toetatakse piisavalt täpsustatud meetmetega, et tagada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamine 2014. aastaks ja kulude võrdlusaluse järgimine ning et tagada piisav areng seoses võla vähendamise võrdlusalusega. Kiirendada sellise kohustusliku mitmeaastase eelarveraamistiku järkjärgulist kasutuselevõttu, millel on siduv õiguslik alus ja korrektiivmehhanism. Võtta meetmeid kulude rangeks kontrollimiseks ning esimesel võimalusel võtta kasutusele programmi- ja tulemuspõhine eelarvestamine. Parandada maksude laekumist ja võitlust maksudest kõrvalehoidumise vastu. .

2. Korraldada ühistupankade järelevalve ümber vastavalt kommertspankade järelevalve nõuetele. Tugevdada õigusnorme, et võimaldada finantseerimisasutuste rekapitaliseerimist finantssektori kaitsmiseks väliste vapustuste vastu.

[9] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

3. Veelgi parandada pensionisüsteemi jätkusuutlikkust ja piisavust ning vähendada eakate inimeste kõrget vaesusriski määra. Kohandada seadusjärgset pensioniiga vastavalt oodatava eluea tõusule.

4. Tegevuskava alusel töötada viivitamata välja ja rakendada riikliku tervishoiusüsteemi ümberkorraldamise kava, mis peaks tagama riikliku tervishoiusüsteemi rahalise jätkusuutlikkuse ja tervishoiuteenuste üldise kättesaadavuse.

5. Parandada tööjõu oskusi, et suurendada nende kutsealast liikuvust valdkondadesse, mis toetavad paremini majanduskasvu ja kus luuakse suuremat lisaväärtust. Võtta uusi meetmeid võitlemiseks noorte tööpuudusega, luues ettevõtetes praktikavõimalusi ja edendades tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana. Võtta nõudluse poolel poliitilisi meetmeid innovatsiooni edendamiseks ettevõtluses.

6. Kõrvaldada põhjendamatud takistused teenuste turgudel, eelkõige parandades teenuste direktiivi rakendamist suurima kasvupotentsiaaliga teenustesektorites (sealhulgas turism) ja liberaliseerides kutsealad.

7. Parandada sotsiaalpartneritega konsulteerides ja kooskõlas riiklike tavadega konkurentsivõimet, sealhulgas palkade indekseerimise süsteemi reformi abil, et paremini arvesse võtta tootlikkuse arengut. Võtta meetmeid majanduse struktuuri mitmekesistamiseks. Parandada eelarve tasakaalu, piirates selleks kulutusi.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja